

Pestkoppen terroriseren de werkvloer, 2,6 miljoen collega's de dupe: 'Dit zijn bizarre cijfers'

Treiteren, roddelen, uitlachen, kleineren: het gebeurt aan de lopende band op de werkvloer. Ruim een kwart van alle werkenden in Nederland geeft aan weleens door een collega te zijn gepest. Bij één op de zes gevallen is een leidinggevende betrokken, stelt vakbond CNV. „Dit zijn bizarre cijfers. Pesten en grensoverschrijdend gedrag mag geen enkele ruimte hebben op de werkvloer”, verzucht voorzitter Piet Fortuin.

Omgerekend gaat het om 2,6 miljoen werkenden die op de werkvloer te maken hebben gehad met een vorm van pesten, blijkt uit een representatief onderzoek onder 2700 werkenden. „Het is onbestaanbaar dat de werkplek voor zoveel mensen een kwelling is”, stelt Fortuin. Voor stichting Stop Pesten Nu komen de cijfers niet als een verrassing. „Je ziet ongewenst gedrag zoals pesten toenemen als de markt onder spanning staat of als er sprake is van recessie of inflatie. Ik denk dat dit onderzoek voor het eerst een realistisch beeld schetst van de sfeer op de werkvloer”, aldus voorzitter Patricia Bolwerk.

Bij veel gevallen van pesten op de werkvloer is een leidinggevende betrokken. Dat is dubbel zo fout, zegt Fortuin. „De leidinggevende is bij uitstek de persoon die medewerkers een veilige en prettige werkplek moet bieden. Een pestende leidinggevende maakt het werkende leven erg moeilijk en brengt werknemers in een onmogelijke positie. Er is daarbij ook sprake van machtsverhoudingen waarbij de werknemer vogelvrij is.”

Vertrouwenspersoon cruciaal

Pesten op de werkvloer ontstaat niet door individuele acties. Het is een groepsproces, legt Bolwerk uit. Pestkoppen individueel aanpakken heeft volgens haar dan ook geen zin. Alleen een gesprek met het hele team of een complete afdeling kan een einde aan ongewenste situaties maken. De rol van de vertrouwenspersoon is hierin cruciaal. Alleen: bijna één op de vijf werkenden stelt dat er helemaal geen vertrouwenspersoon op het werk is. Sinds begin dit jaar is dat wettelijk verplicht.

Op dit moment kunnen 1,5 miljoen werkenden nog altijd geen beroep doen op zo'n vertrouwenspersoon. „Juist de vertrouwenspersoon is een cruciale factor. Werkgevers moeten, naast het ontwikkelen van een pestprotocol zo snel mogelijk een vertrouwenspersoon aanstellen. Niets doen kost miljarden”, zegt Fortuin. Een vertrouwenspersoon is fijn voor slachtoffers, zegt Bolwerk van Stop Pesten Nu, maar de belangrijkste fase is het aanpakken van de groep. „Aanpakken betekent niet *teambuilding* of complimenten-trainingen, maar knallen en de stok in het hoenderhok gooien. Het beestje bij de naam noemen en de hete kolen aanpakken. Dit is vaak een stap die werkgevers het liefste overslaan.”

Pesten bij ministerie

Pesten komt in alle lagen van het bedrijfsleven voor. Zo sloeg vakbond FNV eind vorig jaar alarm over de werkomstandigheden bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, naar aanleiding van een peiling onder het personeel. Tientallen medewerkers gaven aan last te hebben van grensoverschrijdend gedrag van collega's. Het zou vooral gaan om pesten en intimidatie. De vakbond heeft de Arbeidsinspectie ingeschakeld. De top van het ministerie roept medewerkers die zich 'onheus behandeld of niet veilig voelen' op om zich te melden. Dat kan ook vertrouwelijk.

Veel organisaties zoals VWS hebben gedragsregels om pesten tegen te gaan. Van sancties is vaak geen sprake, zegt Bolwerk. „Bedrijven denken dat het goed gaat als ze gedragsregels hebben laten opstellen. Dat is niet zo. Waarom zou je je aan de regels houden als er nooit sancties volgen?” Iets meer dan de helft van de werkenden geeft aan dat er op de werkvloer niet wordt opgetreden tegen pesten of grensoverschrijdend gedrag. Een kwart stelt dat notoire pestkoppen zelfs weggelaten met hun gedrag. Dat is schrijnend, zegt Fortuin. „Je voelt je onveilig op je werk, maar pesters komen hier doodleuk mee weg. Werkgevers moeten een zero-tolerancebeleid voeren ten aanzien van pestgedrag.”

Tolerantie van pestgedrag is een 'dure grap' voor werkgevers. Pesten kost miljarden euro's aan ziekteverzuim, blijkt uit diverse onderzoeken. „We kunnen bovendien niemand missen op de werkvloer, zeker door de huidige personeelstekorten”, verzucht Fortuin.

Meerderheid ambtenaren getuige van grensoverschrijdend gedrag

Iets meer dan de helft van de ambtenaren (55 procent) is weleens getuige geweest van grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer. Meer vrouwen (61 procent) maakten dit mee dan mannen (49 procent). Pesten wordt door 48 procent genoemd als voorbeeld van grensoverschrijdend gedrag dat men tegenkomt op de werkvloer, blijkt uit een analyse van Ambtenarenpanel onder 1537 ambtenaren in Nederland.

Ambtenaren zijn zelf ook slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer. Ongeveer de helft (51 procent) geeft aan weleens te maken te hebben gehad met pesten, intimidatie en discriminatie. Vrouwen geven veel vaker aan te maken hebben gehad met grensoverschrijdend gedrag dan mannen. Maar liefst 61 procent van de vrouwen en 38 procent van de mannen hebben te maken gehad met grensoverschrijdend gedrag. Precies omgekeerd heeft 61 procent van de mannen en 38 procent van de vrouwen dat niet.